РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 29.053.01 Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук Костюк Ользі Петрівні на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «Теоретико-методичні засади формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки» на правах рукопису за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

«29» жовтня 2026 року, протокол № 7

Костюк Ольга Петрівна, 1974 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1998 році Луганський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Трудове навчання».

Кандидат філософських наук зі спеціальності 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури» з 2019 року, доцент кафедри дизайну ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» з 2022 року.

Працює на посаді завідувача кафедри дизайну і медіавиробництва ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» з 2023 р. до сьогодні.

Докторська дисертація виконана на кафедрі педагогіки ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка».

Рекомендовано до захисту 23 липня 2026 року.

Здобувачка має 88 опублікованих праць: 3 розділи у колективних монографіях (1 у співавторстві); 3 навчальних і навчально-методичних посібників (3 у співавторстві); 16 статей у наукових фахових виданнях України (1 у співавторстві); 1 стаття у виданні, включеному до Web of Science; 3 статті у виданнях, включених до Scopus; 5 праць в інших зарубіжних виданнях; 57 праць апробаційного характеру – статті і тези у збірниках матеріалів конференцій. Загалом 51 працю опубліковано одноосібно, 37 праць – у співавторстві.

Опоненти:

Желанова Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Беручи до уваги усталену позицію, що розвиток естетичної свідомості, з одного боку передбачає опанування композиційного мислення, візуальної культури, мистецьких традицій, закономірностей роботи з формою, кольором і простором, а з іншого - упевнене використання 3D-моделювання,

1мерсивних технологій та програмного забезпечення, вважаємо, що в дисертації варто було б більш докладно висвітлити питання балансу художньо-естетичного 1 цифрового складниюв професійної підготовки майбутніх дизайнерів й більш докладно показати, за яких педагогічних умов цифрові інструменти сприяють поглибленню естетичного досвіду, не підмінюючи художню фундаментальність дизайн-освіти.

2. Маємо констатувати, що практичну вагом1сть подано□дисертаційної роботи посилило б розроблення методичних рекомендацій для викладачів закладів вищої освіти щодо поетапного формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів, зміст яких містив би приклади навчально-творчих завдань, алгоритми організації естетичної рефлексії, критерії оцінювання студентських проєктів та адаптаційний потенціал запропонованої системи до різних дизайнерських спеціалізацій.

3. На нашу думку, дисертантці доцільно було б зробити акцент на взаємозв'язку формування естетичної свідомості з розвитком індивідуального творчого стилю майбутнього дизайнера, оскільки аспект досліджуваної проблеми, пов'язаний із співвідношенням технологічної підготовленості здобувача освіти зі становленням його авторської образної мови, власної естетичної позиції, стилістичної впізнаваності залишився висвітленим дещо поверхово.

4. Ураховуючи, що сучасна професійна діяльність дизайнера характеризується швидкою зміною професійних ролей, поширенням фрілансу та віддаленої співпраці, роботою у кросфункціональних командах, у роботі доцільно було б деталізувати питання, яким чином запропонована система може адаптуватися до зазначених варіантів професійної зайнятості та сприяти збереженню ціннісно-естетичних орієнтирів майбутнього дизайнера в умовах комерційних обмежень, стислих термінів і мінливих вимог замовника.

5. На нашу думку, з урахування термінологічної насиченості роботи, варто було б у додатку дисертації представити глосарій ключових понять дослідження.

Мороз-Огінська Майя Олександрівна, доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, доктор педагогічних наук, доцент, декан гуманітарно-педагогічного факультету Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У категоріальному полі дослідження паралельно функціонують поняття «естетична свідомість», «естетична культура», «естетична компетентність», «естетичний досвід» і «естетично зорієнтована особистість». Видається доцільним у тексті висновків ще виразніше окреслити їх ієрархію та пояснити, які зміни естетичної свідомості є ядром, а які – педагогічними проявами чи результатами її формування.

2. Суб'єкт-суб'єктний компонент авторської системи охоплює взаємодію здобувачів, викладачів і стейкхолдерів. Практичне використання системи було б полегшене, якби дисертантка докладніше визначила функції зовнішніх стейкхолдерів – дизайнерських студій, культурних інституцій, громадських організацій, замовників – на кожному етапі та запропонувала індикатори якості такої співпраці.

3. З огляду на вагоме місце цифрових та імерсивних технологій у технологічному компоненті авторської системи перспективним видається подальше розгортання методичного комплексу в напрямі осмисленого використання генеративного штучного інтелекту, VR/AR-середовищ і цифрових портфоліо. Доцільно було б чіткіше окреслити не лише їхній інструментальний потенціал, а й етичні межі застосування, зокрема питання авторства, академічної доброчесності, алгоритмічних упереджень і критеріїв естетичного вибору майбутнього дизайнера.

4. У дисертації переконливо описано компоненти системи, етапи та педагогічні технології, однак взаємозв'язки між ними подекуди подано переважно вербально. Для викладача-практика корисною була б узагальнена матриця «етап - компонент естетичної свідомості – навчальна діяльність – технологія – діагностичний показник», яка унаочнила б механізм досягнення результату.

5. Експериментальна база охоплює шість закладів освіти, що є безперечною перевагою. Водночас у роботі варто було б ширше прокоментувати способи врахування інституційної неоднорідності вибірки, відмінностей освітніх програм, дизайнерських спеціалізацій і можливого впливу викладача на результати, а також подати дані щодо узгодженості експертного оцінювання.

Поліщук Олена Петрівна, доктор філософських наук за спеціальністю 09.00.08 – естетика, професор, професор кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Дисертантка залучає до розгляду значний спектр філософських і естетичних концепцій. Разом із тим теоретичний розділ міг би виграти від чіткішого зіставлення класичного розуміння естетичного з новітніми дискурсами, зокрема дискурсом нейроестетики про позасвідоме, аби виразніше показати, які саме зміни сучасної чуттєвості враховує авторська концепція.

2. У роботі змістовно розкрито змістове наповнення поняття естетичної свідомості, проте співвідношення понять «естетичний смак», «естетичний ідеал», «естетичне судження», «естетичний досвід» та «естетична рефлексія» подекуди залишається імпліцитним. Доцільним було б подати компактну

концептуальну схему, яка б унаочнила їх місце в структурі досліджуваного явища.

3. З огляду на соціально-культурну місію дизайну бажано було б ширше представити український вимір естетичної освіти: способи критичної роботи з національною візуальною спадщиною, регіональними традиціями, травматичним досвідом війни та ризиками дизайну в цих умовах. Це посилило б культурну специфікацію запропонованої системи без звуження її універсального значення.

4. Експертні оцінки є важливою частиною діагностики естетичних проявів, однак сама природа естетичного судження містить неминучий момент суб'єктивності. Тому варто було б докладніше висвітлити процедури підготовки експертів, узгодження критеріїв, перевірки міжекспертної надійності і розв'язання випадків суттєвої розбіжності оцінок.

5. Активне входження генеративного штучного інтелекту в дизайн актуалізує й питання оригінальності, естетичної відповідальності та критичного добору образів. У перспективі методичний комплекс доцільно доповнити AI-критикою візуальних рішень, порівняльними студіями людської й алгоритмічної образотворчості, можливо навіть дизайн-дебатами етичного спрямування та портфоліо з прозорим маркуванням внеску алгоритмів.

6. Подальші авторські розвідки естетичної свідомості майбутніх дизайнерів доцільно було б спрямувати на визначення базових (незмінних) та адаптивних компонентів системи для кожної спеціалізації дизайну: графічного, промислового, середовища. Також варто зробити порівняння результатів її застосування у межах формальної, неформальної і дуальної освіти.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Від Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, підписаний першим проректором з науково-педагогічної роботи, доктором педагогічних наук, професором Людмилою Степаненко та директором Навчально-наукового інституту дизайну та реклами, завідувачем кафедри графічного дизайну, професором Євгеном АНТОНОВИЧЕМ.

Відгук позитивний. **Зауваження:** у подальших дослідженнях доцільно докладніше показати відповідність кожного специфічного принципу конкретним технологіям і методам на трьох етапах реалізації системи, а також окреслити особливості її перенесення до освітніх програм різних профілів дизайну.

2. Від декана гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктора педагогічних наук, професора, заслуженого діяча мистецтв України Галини БУЧКІВСЬКОЇ.

Відгук позитивний. **Зауваження:** в рефераті авторка спирається на низку нормативних документів щодо професійної освіти майбутніх

дизайнерів. Проте доцільно було б зазначити нормативно-правову базу щодо державної політики цифровізації освіти. Це дало б змогу глибше обґрунтувати актуальність формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців, що є критично важливим для індустрії дизайну в умовах стрімкого розвитку інноваційних технологій, штучного інтелекту та комп'ютерної графіки.

3. Від кафедри дизайну Національного лісотехнічного університету України (протокол № 2 від 15 жовтня 2026 року), підготовлений завідувачем кафедри дизайну, доктором педагогічних наук, професором, відмінником освіти України, членом Спілки дизайнерів України, академіком Володимиром ПРУСАКОМ.

Відгук позитивний. **Зауваження:** залишається дискусійним питання щодо універсальності запропонованої педагогічної системи для різних спеціалізацій дизайну. Доцільно було б уточнити, чи враховує модель специфіку підготовки дизайнерів різних напрямів – дизайну середовища, предметного або графічного дизайну, адже характер їхньої майбутньої діяльності суттєво відрізняється. Крім того, дисертанткою визначено шість завдань дослідження, тоді як у висновках висвітлено дев'ять позицій виконаної роботи.

4. Від доктора педагогічних наук, професора, головного наукового співробітника відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих Інституту обдарованої дитини НАПН України Володимира ТИМЕНКА.

Зауважень немає. Відгук позитивний.

5. Від доктора педагогічних наук, старшого наукового співробітника, провідного наукового співробітника відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, члена Громадської ради при Міністерстві освіти і науки України Наталії ФІЛІПЧУК.

Зауважень немає. Відгук позитивний.

6. Від професора кафедри професійної освіти та дизайну факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, доктора педагогічних наук, професора, члена Спілки дизайнерів України Миколи БЛИЗНЮКА.

Відгук позитивний. **Зауваження:** у подальших дослідженнях варто ширше апробувати нові формати підготовки, спеціально спрямовані на формування естетичної свідомості: короткі інтенсивні проєктні студії, міжуніверситетські онлайн-воркшопи, гібридні дизайн-лабораторії, мікрокваліфікаційні модулі, VR/AR-резиденції та студії критичного використання генеративного штучного інтелекту. Їх доцільно завершувати публічним захистом, експертним рецензуванням і рефлексивним есе, щоб технологічна вправність перетворювалася на усвідомлену естетичну позицію.

7. Від доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Леоніда ОРШАНСЬКОГО.

Відгук позитивний. **Зауваження:** в рефераті доцільно було б детальніше представити інноваційні аспекти цифровізації дизайн-освіти. Відображення конкретного цифрового інструментарію та електронних дидактичних матеріалів дало б змогу повніше оцінити технологічну готовність авторської системи до масштабування в інших закладах вищої освіти.

8. Від завідувача кафедри образотворчого мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, доктора педагогічних наук, професора Тетяни ПАНЬОК.

Відгук позитивний. **Зауваження:** подальше розроблення запропонованої системи доцільно доповнити окремим методичним блоком щодо використання штучного інтелекту у формуванні естетичної свідомості й розвитку естетично зорієнтованої особистості. У ньому варто передбачити завдання на порівняння авторського та згенерованого образу, перевірку походження візуальних рішень, аргументацію естетичного вибору, дотримання академічної доброчесності й етики роботи з даними. Це сприятиме запобіганню підміні особистого сприйняття алгоритмічними шаблонами.

9. Від професора кафедри декоративного мистецтва і реставрації факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, доктора педагогічних наук, професора, члена Спілки дизайнерів України Алли РУДЕНЧЕНКО.

Зауважень немає. Відгук позитивний.

10. Від доктора педагогічних наук, професора, доцента кафедри педагогіки Українського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського Лідії СЛІПЧИШИН.

Відгук позитивний. **Зауваження:** доцільно було б відобразити в моделі критерії, показники та рівні сформованості естетичної свідомості, які докладно описані в тексті дисертації.

11. Від члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, директора Українського науково-дослідного інституту естетичної освіти Володимира БУТЕНКА.

Відгук позитивний. **Зауваження:** у рефераті дисертації ще недостатньо повно висвітлено взаємозв'язок естетичної свідомості та її вплив на основні етапи творчої діяльності майбутніх дизайнерів. Адже естетична свідомість дизайнера є важливим чинником його творчої праці та творчої самореалізації у професійній сфері.

12. Від доктора педагогічних наук, професора, завідувачки кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Надії ЧЕРНУХИ.

Зауважень немає. Відгук позитивний.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Наталія ВОЛКОВА, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, без зауважень; Людмила БУТЕНКО, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, без зауважень; Марія ПОЧИНКОВА, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, без зауважень; Світлана БАДЕР, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, **зауваження**: у середовищному компоненті здобувачка зазначає суб'єктів освітнього процесу, але ми вже бачимо суб'єкт-суб'єктний компонент, тому, можливо, в середовищному компоненті варто було б відобразити систему зв'язків між суб'єктами: це суб'єкт-суб'єктна взаємодія і т. д.; Ірина МИГОВИЧ, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.05, без зауважень; Ярослава ЮРКІВ, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.05, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилося, що із 13 членів докторської ради, 1 член ради є кандидатом наук без права голосу, відтак взяли участь у голосуванні 12 осіб (з них 6 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» 12 членів докторської ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 при Державному закладі «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» про дисертацію **Костюк Ольги Петрівни** на тему **«Теоретико-методичні засади формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук (доктора наук) зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти від 29 жовтня 2026 року, протокол № 7

На підставі вивчення дисертаційної роботи Костюк Ольги Петрівни на тему «Теоретико-методичні засади формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки», виступів офіційних опонентів – **Желанової Вікторії В'ячеславівни**, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка; **Мороз-Огінської Майї Олександрівни**, доктора педагогічних наук, доцента, декана гуманітарно-педагогічного факультету Комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»; **Поліщук Олени Петрівни**, доктора філософських наук, професора, професора кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка; відгуків про реферат дисертаційної роботи та матеріалів прилюдного захисту спеціалізована вчена рада

ухвалила:

Дисертаційна робота Костюк Ольги Петрівни є самостійним завершеним дослідженням актуальної проблеми теорії та методики професійної освіти. У роботі обґрунтовано теоретико-методичні засади й експериментально перевірено систему формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки.

Дисертацію виконано у межах науково-дослідної роботи кафедри дизайну і медіавиробництва Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» як складник комплексної наукової теми «Культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів» (державний реєстраційний номер 0117U005555).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради університету (протокол № 3 від 28 жовтня 2022 року). Результати дослідження розглянуто на фаховому семінарі Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 13 від 16 червня 2026 року).

Актуальність теми дослідження. Суспільні та професійно-освітні зміни зумовлюють потребу у підготовці дизайнерів, здатних поєднувати сучасні проєктні й цифрові технології з осмисленням культурних, духовних та естетичних смислів професійної діяльності. Дизайнер впливає на предметно-візуальне середовище, способи комунікації та культурні практики, тому професійне рішення потребує не лише технологічної вправності, а й розвиненої здатності сприймати, інтерпретувати й оцінювати естетичні властивості об'єктів, аргументувати власний вибір і відповідально втілювати його у проєкті.

В умовах цифровізації, поширення генеративних та імерсивних технологій, інтенсивного обміну візуальною інформацією і зміни професійних практик естетична свідомість постає важливою складовою професійного та особистісного становлення майбутнього дизайнера. Її сформованість забезпечує ціннісне сприйняття культурних явищ, художньо-образне мислення, емоційну чутливість, здатність до естетичного оцінювання, творчого самовираження та рефлексії результатів власної діяльності. Це визначає необхідність цілісної організації відповідного процесу в закладах вищої освіти.

Нормативно-правове підґрунтя дослідження становлять закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Національну рамку кваліфікацій (2011), Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки (2022), Стандарт вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» (2018), що акцентують на всебічному розвитку особистості, її ціннісних орієнтаціях, культурі та загальних компетентностях.

Методологічне підґрунтя дослідження становлять положення філософії освіти (В. Андрущенко, І. Бех, І. Зязюн, В. Кремень); психологічним засадам розвитку особистості (Г. Костюк, С. Максименко, А. Маслоу, К. Роджерс);

концептуальним основам професійної освіти, її змісту, закономірностям, сучасним проблемам розвитку вищої освіти (С. Вітвицька, Л. Данильчук, О. Караман, І. Мигович, Н. Мордовцева, Н. Ничкало, С. Омельченко, А. Рижанова, Я. Юрків); теоретичним та методичним засадам професійної підготовки майбутніх фахівців (О. Антонова, С. Бадер, Л. Бутенко, Н. Волкова, О. Дубасенюк, В. Желанова, М. Починкова, С. Сисоєва, С. Шехавцова); концептуальним положенням антропологічного (В. Браун, К. Дінельт, Г. Рот, Р. Суджай, К. Ушинський), системного (О. Дубасенюк, В. Кушнір, І. Малафіїк, Ю. Сурмін, Ю. Шабанова), синергетичного (О. Вознюк, А. Євтодюк, В. Кремень, Г. Хакен), аксіологічного (О. Антонова, С. Бадер, І. Бех, В. Кремень, В. Огнев'юк, О. Сухомлинська, Н. Ткачова), особистісно зорієнтованого (І. Бех, В. Кремень, О. Пєхота, С. Подмазін, О. Савченко), середовищного (М. Братко, Н. Гонтаровська), діяльнісного (М. Євтух, Н. Мирончук, І. Осадченко, В. Сидоренко), компетентнісного (В. Аторіна, І. Єрмаков, А. Карам, О. Локшина, М. Мороз-Огінська, О. Пометун), герменевтичного (Г.-Ґ. Ґадамер, А. Линенко, О. Олексюк, П. Рікер, Ф. Шлейєрмахер) методологічних підходів; провідним філософським, соціокультурним, психологічним та педагогічним концепціям естетичної свідомості (Г.-Ґ. Ґадамер, Г. Гегель, Е. Гуссерль, М. Дессуар, Дж. Дьюї, І. Кант, Ж.-П. Сартр та ін.); теорії критичної рефлексії та комунікативної дії (Т. Адорно, Ю. Габермас); соціологічним вимірам культури (П. Бурдьє); положенням сучасної вітчизняної естетичної думки (Л. Левчук, Ю. Легенький, О. Поліщук, І. Рижова, Г. Шевченко); психологічним концепціям візуального сприйняття, психоаналізу та нейроестетики (Р. Арнгайм, С. Зекі, Л. Лісунова, В. Рамачандран, З. Фрейд, К. Юнг); педагогічним засадам професійної підготовки майбутніх дизайнерів (Ю. Адоньєва, С. Алексєєва, Н. Дерев'янко, Т. Козак, Дж. Кораццо, Л. Оршанський, О. Пасько, В. Прусак, В. Томашевський, М. Макмагон, О. Фурса та ін.).

У наукових працях ґрунтовно розглянуто окремі аспекти естетичної свідомості, художньо-естетичного розвитку особистості, проєктно-образного мислення, творчого потенціалу та професійної підготовки дизайнерів. Водночас цілісна система формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки не була предметом завершеного теоретико-методичного дослідження.

Аналіз наукових джерел, нормативно-правових документів і практики професійної підготовки майбутніх дизайнерів дав змогу виявити суперечності:

- між соціальним замовленням на розвинену естетично зорієнтовану особистість, яка прагне до духовно-творчого самовираження, гармонізації навколишнього простору та збереження культурної спадщини, та недостатньою актуалізацією загальнолюдських, культурно-естетичних і особистісних цінностей у сучасних умовах соціокультурних трансформацій суспільства, що

часто супроводжуються прагматизацією буття, комерціалізацією культури та домінуванням масових інформаційних трендів;

- між об'єктивною необхідністю професійної підготовки майбутніх фахівців з дизайну із сформованою естетичною свідомістю та недостатньою розробленістю теоретичних і методичних засад цього процесу;
- між потребою системного формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів та фрагментарністю підходів до організації професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти.

Виявлені суперечності визначили проблему дослідження, що полягає у необхідності наукового обґрунтування та експериментальної перевірки теоретико-методичних засад системи формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

уперше науково обґрунтовано систему формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки як сукупність *цілерезультативного* (спрямованість на формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки), *теоретико-методологічного* (комплекс освітніх парадигм, методологічних підходів, принципів формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки), *суб'єкт-суб'єктного* (взаємодія учасників освітнього процесу – здобувачів освіти, викладачів, стейкхолдерів – на засадах партнерства й діалогічності), *середовищного* (вплив на ефективність формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів умов внутрішнього і зовнішнього освітнього середовища ЗВО), *змістового* (зміст формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки в межах ціннісно-мотиваційного, когнітивного, емоційно-перцептивного, діяльнісного та рефлексивного складників), *технологічного* (сукупність технологій, форм, методів, етапів формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки) компонентів;

розроблено теоретико-методичні засади системи формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки, що включають сукупність освітніх парадигм (гуманістичної, культурологічної, компетентнісної, науково-мистецької), *методологічних підходів* (антропологічного, системного, синергетичного, аксіологічного, особистісно зорієнтованого, середовищного, компетентнісного, діяльнісного, рефлексивного, герменевтичного), *принципів* (загальнонаукових та специфічних – ціннісно-світоглядної інтеграції, естетичного самовираження, культурної детермінації естетичної свідомості, естетичної рефлексії, естетико-професійної активності), *ключових понять* (естетична свідомість, формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів, система формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки), *технологій* (особистісно зорієнтовані, евристичні, практико-орієнтовані, цифрові, імерсивні і

колаборативні технології, дизайн-мислення та технології саморозвитку), *форм, методів, етапів* (адаптивний, проєктно-творчий, професійно-світоглядної інтеграції) цього процесу;

визначено критерії, показники та рівні сформованості естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки;

удосконалено навчально-методичне забезпечення формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки;

набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо сутності та змісту естетичної свідомості майбутніх дизайнерів, особливостей її формування у процесі професійної підготовки та взаємозв'язку з їхнім професійним і особистісним становленням.

Практичне значення. Розроблено й апробовано навчально-методичне забезпечення системи формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів. Воно включає діагностичні опитувальники «Ціннісно-світоглядні орієнтації майбутніх дизайнерів у сфері культури, мистецтва та дизайну», «Естетична чутливість», Aesthetic Awareness Tracker та комплексну методику діагностики розуміння естетичних категорій.

До навчально-методичного забезпечення увійшли лабораторний практикум з дисциплін «Рисунок» і «Живопис» для першого курсу; практикум герменевтичного спрямування для другого і третього курсів; тематичні модулі «Філософія дизайну та естетичної свідомості», «Світоглядні парадигми та естетико-психологічний інструментарій дизайну», «Основи 3D друку та моделювання»; інтерактивний комплекс практико-орієнтованих занять з кольорознавства; вибіркові освітні компоненти «Естетика та семантика орнаменту», «Естетична свідомість. Дизайн реклами», «Основи естетики як методологія дизайну».

Підготовлено навчальні й навчально-методичні посібники «Основи естетики як методологія дизайну і образотворчого мистецтва», «Естетична свідомість. Дизайн реклами», «Естетика та семантика орнаменту». Результати дослідження застосовано під час викладання обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, виконання курсових проєктів, проходження практик, підготовки кваліфікаційних робіт, організації неформальної освіти й академічної мобільності, координації науково-дослідної, творчої, міжнародної та соціально-гуманітарної діяльності, розроблення силабусів, робочих програм, методичних рекомендацій і цифрових освітніх ресурсів.

Матеріали дослідження можуть використовувати науково-педагогічні працівники та розробники освітніх програм для оновлення змісту професійної підготовки дизайнерів, організації навчальної, художньо-проєктної, дослідницької та рефлексивної діяльності студентів, діагностування компонентів естетичної свідомості, підготовки навчально-методичних матеріалів і цифрових ресурсів. Майбутні дизайнери можуть

застосовувати розроблені матеріали для самооцінювання, осмислення естетичних підстав проєктних рішень і професійного саморозвитку.

Результати дослідження впроваджено в:

– освітній процес Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (довідка № 1/516-1 від 02.06.2026);

– освітній процес Запорізького національного університету (довідка № 01/01-23/415 від 12.03.2025);

– освітній процес Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 08-202/3 від 28.03.2025);

– освітній процес Черкаського державного технологічного університету (довідка № 245/03-12/11.9 від 24.02.2026);

– освітній процес Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-1234 від 21.05.2026);

– освітній процес Університету митної справи та фінансів (довідка № 10-28/01/289 від 21.04.2026).

Особистий внесок здобувачки. Усі основні наукові результати, положення та висновки дисертації одержано О. П. Костюк самостійно. У працях, опублікованих у співавторстві, її внесок полягає в теоретичному обґрунтуванні освітньо-методичних засад інтеграції естетичного знання у професійну підготовку майбутніх дизайнерів, розкритті педагогічних можливостей візуальної культури у формуванні естетичної свідомості здобувачів вищої освіти, визначенні ціле-результативного компонента системи, концептуалізації дизайн-мислення та розробленні дидактичного інструментарію. Матеріали кандидатської дисертації у тексті докторської роботи не використано.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дисертації оприлюднено у виступах, доповідях і повідомленнях на науково-практичних заходах різних рівнів.

На міжнародному рівні результати представлено на VI Міжнародному конгресі «Етнодизайн у контексті відродження української національної ідентичності та європейської інтеграції» (Полтава, 2024), Міжнародному кросмистецькому конгресі «Полікультурна багатовимірність – шлях до діалогу та розвитку» (Полтава, 2024), конференціях «Феномен культури постглобалізму» (Маріуполь, 2021), «Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society» (Рига, 2021), «Світові освітні тренди: створення творчого середовища STEAM-навчання» (Київ, 2021), «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір» (Запоріжжя, 2021–2024, 2026), «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології» (Запоріжжя, 2022–2025), «Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку» (Полтава,

2024; Лубни, 2026), а також під час міжнародних стажувань у Білостоці (2025) та Влоцлавеку (2021).

На всеукраїнському рівні результати обговорено на конференціях «Актуальні проблеми формування естетичної культури учнівської та студентської молоді в закладах освіти України» (Кривий Ріг, 2023), «Національна модель українського дизайну. До 150-річчя з дня народження Василя Кричевського» (Київ, 2023), «Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти» (Полтава, 2022–2026), «Мистецька освіта в контексті глобалізації та полікультурності» (Полтава, 2023), «Дизайн після епохи постмодерну: ідеї, теорія» (Київ, 2021), «Мистецтво в реаліях сучасної освіти» (Полтава, 2024, 2025), «Мистецтво та освіта XXI століття: тенденції, проблеми, перспективи» (Полтава, 2024, 2025), «Людина у світі духовної культури: філософські, соціокультурні та мистецькі виміри» (Рівне, 2025), «Традиції та інновації у сучасному дизайні» (Івано-Франківськ, 2025, 2026).

На регіональному рівні результати представлено на конференціях і семінарах з проблем мистецької освіти, дизайну та розвитку естетичної культури здобувачів вищої освіти, зокрема на форумі «Психологія художньої діяльності: використання творчого потенціалу художників, дизайнерів, архітекторів у створенні художнього продукту у кризових умовах суспільства» (Полтава, 2026).

Основні результати дисертаційної роботи висвітлено у 88 опублікованих працях: 3 розділах колективних монографій; 3 навчальних і навчально-методичних посібниках; 16 статтях у наукових фахових виданнях України; 1 статті у виданні, включеному до Web of Science; 3 статтях у виданнях, включених до Scopus; 5 працях в інших зарубіжних виданнях; 57 публікаціях апробаційного характеру. Загалом 51 працю опубліковано одноосібно, 37 – у співавторстві.

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати дослідження О. П. Костюк для оновлення змісту професійної підготовки майбутніх дизайнерів, організації художньо-проєктної та дослідницької діяльності, створення естетично спрямованого освітнього середовища, застосування цифрових та імерсивних технологій і діагностування компонентів естетичної свідомості. Розроблені завдання та інструменти можуть застосовуватися для аналізу естетичних явищ, обґрунтування проєктних рішень, самооцінювання та професійного саморозвитку здобувачів освіти.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертаційна робота Костюк Ольги Петрівни «Теоретико-методичні засади формування естетичної свідомості майбутніх дизайнерів у процесі професійної підготовки» є завершеною самостійною науковою працею, виконаною особисто дисертанткою, що містить нові положення і висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток теорії та методики професійної освіти.

Дисертація відповідає пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197, що дає підстави для присудження Костюк Ользі Петрівні наукового ступеня доктора педагогічних наук (доктора наук) зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Костюк Ользі Петрівні науковий ступінь доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Головуючий на засіданні
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.053.01 Світлана БАДЕР

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.053.01 Наталія МОРДОВЦЕВА

29 жовтня 2026 р.